

Stev. 20. Leto 4.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpin in organizirajte se vsi v USŽ.

Strokovna organizacija kot vzgojiteljica proletarijata.

Ena izmed največjih nalog strokovne organizacije je **vzgoja proletarijata samega**. In to v gospodarskem in kulturnem smislu. Ne glede na razna predavanja, ki jih strokovna organizacija daje svojemu članstvu, ne glede na sestanke, zborovanja, konference itd., mora strokovna organizacija vzgojevati svoje članstvo k **solidarnosti**. In to k solidarnosti svojega lastnega članstva in s tem k solidarnosti z **vsemi** delavci, to je k **proletarski** solidarnosti.

Pri vsaki zahtevi za izboljšanje svojega položaja, za boljše pragmatiko, za dober delavski pravilnik, za osemurnik itd., nastaja praktična oblika zavesti železničarskega proletarskega razreda. S takimi zahtevami članstvo izjavlja, da zna samostojno misliti, da se zaveda, da je človek - delavec enakovereden meščanskemu človeku - gospodu. S to zavestjo nastaja potem že samobesni čut solidarnosti, skupnega delovanja, pojem discipline in zavest požrtvovalnosti.

Vsak član strokovne organizacije, ki bi tega vkljub vsemu ne hotel razumeti in ne maral postaviti svojega moža, je v organizaciji samo cokla in je boljše, da ga ni, da gre med one, ki so že po naravi — da se tako izrazimo — soglasni biti hlapci in klečeplazci.

V tem pogledu je strokovna organizacija nekaka **šola duševnosti in utrditve značaja**.

S tem pa, ko se član zaveda samega sebe, ko se zaveda, da je strokovna organizacija njegov »Mi«, že skrbi in se trudi, da utrdi veljavo tega izklesanega iz različnega materiala mogočen »Mi« in ne trpi poleg sebe tistega žalostnega, samo na sebe in za sebe skrbečega »jaz«. Dela in agitira in dokazuje temu majhnemu »jaz«, t. j. neorganiziranemu sotrpinu, naj postane tudi on pošten, zaveden, mogočen »Mi«.

Strokovna organizacija vzgaja torej svoje člane pred vsem, da mislijo s svojimi možgani o gospodarskem stanju svoje okolice. Izrek nekoga modrijana: »Papir vse prenese. Karkoli napišeš nanj, nikdar ne bo protestiral. Enak je tisti, ki nič ne misli in nič ne čita, a živi od mnenja drugih. Zato rabi razum, ako nočeš biti tak, kakor papir.«

To je dragocen izrek, tičoč se vseh, ki »žive od mnenja drugih«, to

je, ki sami ne znajo in nočejo misliti, govore pa vedno z besedami, ki so jih slišali od drugih. Tu se uči tudi prejšnji indiferent, ki je morda vstopil v organizacijo, da se reši pred vednim prigovarjanjem organiziranega sotrpina in radi izgleda za kakšno podporo, da ni podpora prvo in najglavnejše, da je nevredno značajnega moža tuhtanja, kako bi prišel do podpore, računajoč, koliko tednov ali mesecev je že organiziran, da je upravičen dobiti podporo. Prvo, biti organiziran, je spoznati velikost samega sebe v skupnem »Mi« in s tem se zavedati, da je član in ud proletarskega razreda, katerega meščanski razred kot vladajoči razred ne da ničesar sam od sebe, ničesar s prošnjami, nego samo z zahtevo. In ta zahteva, s kakršnim »Mi«-jezikom je izrečena, tako se izpolnjuje. Če je ta »Mi«-jezik (moč organizacije) še majhen, premalo odločen ravno zato, ker je še majhen, se zahteva tako ne uvaža, kakor če bi »Mi«-jezik z močnim glasom stavi zahtevo.

Nič bolj napačnega ni, kakor bojazen, da se bo zato članu slabše godilo, da se ga bo preziralo pri napredovanju, da se ga bo preganjalo. Žrtve so pri vsaki bitki. Ali če je armada »Mi« močna, so take žrtve nepoznane. Solidarnost vseh članov strokovne organizacije, disciplina in zavednost z voljo, doseči svoje pravice, zmanjšuje vsekakor žrtve, če jih že popolnoma neomogoča. Kakor hitro se kje pojavi bojazen, se s tem molče in nehote razločno pove, da se ne čuti tisti »jaz« in tisti »Mi« za človeka, da je hlapec in hoče rajše ostati hlapec kakor zaveden in sam sebe se zavedajoč človek.

Zato je strokovna organizacija kot vzgojiteljica, ne samo željena, nego tudi nujno potrebna. Zakaj naporena je pot do uspeha, krčiti jo treba, a ko je izkrcena, je rezultat, je uspeh gotov. Učen z nebes ni priletel nikdo, govoril ni takoj po rojstvu, še jesti sam ni znal v prvih mesecih ali celo letih, ko je zagledal svet.

Ta fakt pove več kakor nešteto besed. Ker ta fakt spremlja človeka do groba. Zato se treba učiti, čitati, misliti, treba se organizirati, organizacijo utrditi, jo braniti, biti z njo eno, zavedati se v organizaciji in z organizacijo svojega velikega »Mi«.

jamah, na močvirnatem svetu drugod, se tik pred zimo postavljajo **revne lesene barake**, kjer si hoče železničar, ki bo tekom teh mesecev z družino vred vržen na cesto, preskrbeti borno zavetišče. Sigurno je, da bo v teh barakah gospodoval mraz, beda, bodo razsajale bolezni, da ne govorimo o vzgoji otrok, ki v teh krajih v najnežnejši mladosti padejo v slabo družbo.

V raznih naprednejših državah še vedno obstoja stanovanjska zaščita, na Češkem se je te dni podaljšala do 1. aprila 1931, drugod zopet občine in državni uradi votirajo milijonske kredite za omiljenje stanovanjske bede. Tudi pri nas se mora postopati po teh zgledih ter naj državne oblasti, ko bodo te dni morale reševati o stanovanjski zaščiti zlasti vzamejo v poštev plače delavcev in uslužbencev v državnih ustanovah in jih že to mora prepričati, da je podaljšanje stanovanjske zaščite nujno potrebno. **Samo v ljubljanski direkciji je okoli 1500 železničarskih družin, katerih družinski oče ne zasluži mesečno niti 800 Din in mora s tem preživljati družino treh do šestih članov.** Nemogoče je tega človeka vzeti izpod stanovanjske zaščite in ga izročiti pozimi na milost in nemilost hišnemu gospodarju, da bo od njega zahteval na primer 400 Din najemnine, družina pa naj celi mesec strada in propada ali pa bo v sredi zime vržen na cesto in direkcija državnih železnic mu ne bo mogla nuditi niti zasilnega stanovanja, ko je že sedaj par sto nerešenih prošelj, ko stanovanjska zaščita še traja. Kolika je povprečna plača služitelja in zvančnika, je oblastem dobro znano, koliko je še miloščinarjev in rentnerjev

ter delavcev-provizijonistov, ki prejemajo mesečno za celo družino od 50 do 500 Din, in to po 20, 30 in večletni službi, ali pa, ko so žrtvovali v službi svoje zdravje. Kam naj gredo ti pozimi, če se stanovanjska zaščita ukine?

Stanovanjske razmere tako glede na pomanjkanje stanovanj, kakor tudi na oderuške cene zlasti v primeri s socialnim položajem delavstva v Jugoslaviji, so mnogo slabše nego drugod. Stanovanje, na primer, ki velja na Dunaju 120 do 140 Din, velja pri nas že danes 400 do 500 Din. Le slabše stanovanja, ki jih silno primanjkuje, so po okoli 300 Din. Iz teh razlogov je izpopolnitev in podajanje zaščite stanovanjskih najemnikov nujno potrebno, in sicer pravočasno.

Če bi se zakon ne podajšal, bodo to občutili nešteti državljani in hišnim posestnikom bo zacvela nova pšenica, ker bodo oddajali svoja stanovanja absolutno konkurenčnim potom neglede, kakšen bo socialni efekt.

Naš savez pošlje na merodajna mesta predstavko za podaljšanje stanovanjske zaščite, istočasno pa ponovno opozarja državno saobračajno ustanovo, da prične v bodočem letu z grajenjem stanovanjskih hiš v vseh večjih železniških krajih ter tako pripomore onim železničarjem, ki imajo le po 600 do 1000 Din mesečnih prejemkov, do stanovanj, katerih v privatnih hišah s svojo plačo ne morejo in zlasti po ukinjenju stanovanjske zaščite ne bodo mogli plačati.

Naša zahteva je: **stanovanjsko zaščito podaljšati in začeti povsod z graditvijo železničarskih stanovanjskih hiš.**

Privreda i saobraćaj.

Ništa nije jače medusobno povezano, nego privreda i saobraćaj. U stvari, saobraćaj je čedo privrede. Da nema potrebe za čim bržom razmjenom dobara, materijalnih kao i ljudskih, saobraćaja toliko ni takovog uopće nebi bilo. Velika potreba, da se izradjena dobra odašilju u najudaljenije krajeve i da se nepreradjene sirovine dobave iz najudaljenijih krajeva, stvorila je najprije parne mašine, potom željeznice, pa automobile i konačno aeroplane. Ljudska je potreba, da sve polazi čim brže i čim dalje.

Saobraćajna politika svake zemlje, koja je svagdje u najužoj saglasnosti sa privrednim potrebama, ide za time, da izgradi čim više željeznica, a gdje su već željeznice izgrađene u dovoljnom opsegu, da se kod vlakova postigne čim veća brzina i čim veća nosivost. U tome smjeru razvijaju se danas Austrija, Njemačka, Švicarska, Engleska i američke države. I u koliko im više uspijeva postići uspjehe, u toliko više izbija i napredak same privrede. Svaki napredak u saobraćaju, povlači za sobom i napredak u privredi.

I u našoj zemlji uloga saobraćaja je sasna ista. Podizanje i unapređivanje saobraćaja — željeznice — povlači za sobom intenziviranje i napredak na privrednom polju. Kod nas pogotovo, jer mi smo zemlja, koja nema izgradjenu željezničku mrežue prema nacionalno-privrednim potrebama, pa se i najmanji novo-izgradjeni dio pruge kao i svako poboljšanje saobraćaja naročito osjeća. Silna šumska, rudarska i poljoprivredna industrija nebi se mogla ni zamisliti, da ne postoje pruge, koje odvažaju sirovine u inozemstva. Kad se jednom izgrade još bolje i praktičnije pruge, povećat će se i djelat-

nost spomenutih industrija, pa i sve ostale privrede.

Otuda slijedi, da je privreda i njen napredak u mnogočem ovisan od razvitka samog saobraćaja. Šta više, po stupnju unapređenosti saobraćaja može se prosudjivati i stupanj privredne razvijenosti. Ako saobraćaj hramlje, ako ne može da savladava prenos robe, ako vlakovi idu sporo i kasne, ako je prevoz skup i t. d., sve su to znaci i slabog privrednog prosperiteta. Nikakvo čudo, da se ostanju saobraćaja bave ne samo ljudi, koji neposredno njime upravljaju, već i ljudi privrede, koji nastoje, da politika saobraćajna odgovora do maksimuma njihovim potrebama. Tako je zadnji kongres zanatlija, trgovaca i industrijalaca saobraćajnim pitanjima mnogo se zabavio i donjeo slijedeću rezoluciju:

»Kongres konstatuje, da je železnička uprava dosada izvršila znatne napore u cilju tehničke opreme naše željeznice i poboljšanja naših saobraćajnih prilika. Oseća se ipak veliki broj krupnijih i sitnijih nedostataka koji u svojoj celini osetno uplišu na nesmetano razvijanje prevrednoga delanja.

U pogledu stanja postojećih pruga i staničnih uredjaja potrebno je, da se najopterećenije pruge i stanice pojačaju, zatim da se tehnički uredjaji stanica prilagode prevrednim potrebama. Stanje voznog parka kako na normalnom tako i na uskom koloseku ne zadovoljava potrebe privrede, a naročito se oseća oskudica lokomotiva, otvorenih vagona i specijalnih vagona. I pored znatnih porudžbina železničke uprave postoji opravdana bojazen, da će se i ovojesenske sezone osetiti znatna oskudica vagona, i stoga je potrebno datje forsiranje opravke vagona i ubrzanje liferacija novih lokomotiva i vagona.

S obzirom na nedovoljnu tehničku opremu, valja posvetiti najveću pažnju organizaciji saobraćajnog rada t. j. ubrzati cirkulaciju vagona, organizovati brzu podelu kola, preduzeti sve mere za brže otpremanje vlakova, i što jače kontrolisati

Zaščita stanovanjskih najemnikov naj se podaljša.

Se par dni in konec bo zaščite stanovanjskih najemnikov v Jugoslaviji. Nikjer v javnosti, zlasti pa ne v dnevnem časopisju, se o tem vprašanju ne obravnava, razna društva stanovanjskih najemnikov molče, kot da jih ne bi bilo in izgleda kot da bi se vsi najemniki že vdali tik pred zimo v svojo žalostno usodo. »Jugosl. železničar«, »Strojvodja«, »Pravica« molče, kot da jih to nič ne zanima. Na sodiščih se gromadijo stanovanjske odpovedi, predlagajo se deložacije in že iz tega materiala morejo prizadete instance razvideti, da še ni prišel čas, da bi se mogla stanovanjska zaščita ukiniti, ampak da je nujno potrebno, da se zaščita stanovanjskih najemnikov izpopolni in podaljša. Vse koncesije, ki so jih dobili hišni posestniki zlasti znižanjem hišno-najemninskega davka, reduciranjem stanovanjske zaščite, niso položaja stanovanjskih najemni-

kov niti najmanj izboljšale, pač pa se more konstatirati, da se je v času po 1. aprilu 1929 začelo s še hujšim navijanjem najemnin.

Tudi kot železničarska organizacija smo poklicani, da dvignemo svoj glas in zahtevamo izpopolnitev stanovanjske zaščite. Direkcija državnih železnic doslej ni zgradila primerne števila stanovanj in referent na direkciji za stanovanjske zadeve bi lahko izdal lepo statistiko, kako dnevno prihajajo nove prošnje za nakazilo stanovanj vsled sodnijskih odpovedi ali deložacij iz privatnih hiš. Nešteto železničarjev se danes stanuje v kleteh, podstrežjih, razbitih in mrčesa polnih barakah, v prostorih, kjer se ni mogoče odpočiti po težki in naporni službi in od takih železničarjev se nato zahteva največja vestnost in duhaprisotnost v odgovorni eksekutivni službi. Okrog in okrog Ljubljane, v mestnih peščenih

saobračajni rad. Na relacijama gde se nalaze produkciona središta voća, povrća i živog bruta treba prema potrebi uvesti brzoteretne vlakove. Naravno opsežne mere potrebne su na svim pretovarnim stanicama između normalnog i uskog koloseka, koje spadaju danas u najosetljivije tačke našeg saobračajnog sistema.

U pogledu tarifske politike potrebno je naš izvoz unaprediti još daljim podesejnim izvoznim povlasticama za najvažnije artikule, ukoliko to neminovno zahtevaju naše privredne prilike. Isto tako bi bilo potrebno da se ukine povišenje tarifa za ugali, gorivo drvo i građevinski materijal.

Bio bi nesmisao prigovoriti težnji privrednika, koji nastoje, da politiku saobračajnu podrede svojim potrebama. U stvari, saobračaj i treba da služi za privredne potrebe. Čim vi-

še, u toliko bolje. Medjutim, gospođa privrednici zaboraviše i ovoga puta — kao uvijek — da naglase, da je neodložno potrebno, da se, uporedo sa podizanjem pruga, istovarišta, pretovarišta, nabavom lokomotiva, vagona i t. d., **popravi i podigne položaj samih željezničara.** 60% ukupnog truda za podizanje saobraćaja je fizička i duševna radna snaga, koju saobraćaju podavaju željezničari. Ovim se privrednici nisu zabavili, ma da bi im to trebalo biti isto toliko važno, koliko i nabavka lokomotiva. **Ali, što nisu učinili privrednici, treba da učinimo mi željezničari. Organizujemo se u Ujedinjeni Savez!**

Za povišicu plaća pomoćnom osoblju.

Svaki pametan i socijalan poslodavac nastoji, da s vremenom povišuje plaće svojih radnika. On to čini iz dva vrlo važna razloga: prvo, jer se radnik, kad je u poslu, svakog dana više osposobljava i njegova produktivna sposobnost raste i proizvodi više, a drugo, jer radnik, čim je stariji tim su mu lične i familijarne potrebe veće. Doduše, nema mnogo poslodavaca, koji ste strane gledaju na potrebu povišenja radničkih plaća, nu imu i takovih, koji su dužni, da i o toj strani, o radnikovim povećanim potrebama, vode računa. Jedan od takvih poslodavaca je **željeznica.** Ona je **državno poduzeće** i upravo zato, jer je u državnim rukama, dužna je, da i o ličnim i familijarnim potrebama svojih namještenika vodi računa, jer je država po prirodi svoje funkcije zvana, da se o svojim građanima stara i da primjerenom pokaže i ostalim poslodavcima, kako treba svoje namještenike i radnike obezbijediti.

Da li se kod nas tako čini i da li željeznička uprava, kao državno poduzeće, tako postupuje? Daleko od toga. O nekim korisnim i humanim principima, po kojima bi se željeznica rukovodila kod regulisanja plaća svojih namještenika, nema ni traga. Naprotiv, sve jače dolazi do izražaja težnja, da se željezničke službenike čim više iskoristi, a čim manje plati. Dokaza tome ne treba tražiti na daleko. Svaki onaj, tko dobiva plaću iz željezničkih budžeta, svjedok je tome. Dok su plaće u godinama 1920. do 1925. još koliko toliko zadovoljavale, iza toga ne zadovoljavaju više nikako. Sve molbe, da se plaće povise, ostale su bez uslišanja. Pa ne samo to. U isto vrijeme bile su plaće svih službenika i radnika podvrgavane i konstantnim redukcijama. Pogotovo od god. 1926. redukcije su na dnevnom redu, ma da život nije ništa jeftiniji, niti su potrebe života manje, već obrnuto. Život je skuplji i potrebe su mu postale veće.

Za svo željezničko pomoćno osoblje kod zagrebačke Direkcije bile su dnevne plaće u mjesecu septembru 1926. god. snižene na minimalni iznos od Din 26.— pa do 40.—. Prema godinama službe utvrdile su se minimalne plate, koje su, isto tako, sa novim sticanjem godina službe, trebale se automatski povećavati. Medjutim, svo pomoćno osoblje još danas kuburi sa istom onom platom, koja mu je bila doznačena i utvrđena god. 1926. Tu plaću mu se ne povišuje, ma da su prošle nove 3 godine u službi, ma da je povišenje istom naredbom zagarantirano, ma da su

radnici postali stariji, u službi spremniji i produktivniji i ma da su im lične i familijarne potrebe veće. Na sve to nitko se ne obazire i pušta se, da se radnici satiru na radu za kukavnu dnevnicu. Većina njih postavlja si pitanje: pa ima li smisla kod takve plaće i takvog postupka krvaviti ruke i znojiti se po vazdan, ili je pak pametnije napustiti takvog poslodavca i potražiti si boljšega. To pitanje osoblje si postavlja sa najpunijim opravdanjem, jer, bilo to kome pravo ili ne, ono mora nastojati, da svoju radnu snagu unovčuje čim bolje, da bi obezbijedilo egzistenciju sebi i svojim.

Željeznica se već stereotipno naučila, da radnicima, kad zamole povišicu, odgovara: »nema kredita« ili, »ako nećete da radite za tu nadnicu, izvolite ići«. I upravo u tome se očituje i sva loša strana željeznice kao poslodavca. U interesu boljšeg, bržeg i sigurnijeg odvijanja saobraćaja, željeznica nebi nikad smjela stavljati se na takvo stanovište u odnosu prema svojim namještenicima. U prvom redu sebe radi. Radnik i službenik, kad dulje proboravi u željezničkoj službi, stekne rutinu i praksu, koja za željeznicu mnogo vrijedi. Daleko više, nego li čista radna snaga, koju se svakodnevno može najmiti. Tu rutinu i spremu treba vezati uz željeznicu, treba je racionalno iskoristiti, a to se čini samo tada, ako se službeniku, paralelno sa povećanom spremom i povećanim potrebama života povećavaju i prihodi, naime, stvaraju preduslovi za nesmetano posvećivanje dužnostima. Odbijanjem prava na povišicu i nepovišenjem plaća postizava se samo obrnuto.

Sa takvim objašnjenjem podnjeli smo Direkciji u Zagrebu predstavku, da pristupi povišenju radničkih plata magazinskim radnicima stanice Sisak. Na lične molbe isti su već dobili odgovor, da za povišicu nema kredita, pa nas vrlo zanima, kako će Direkcija odgovoriti na ovako objašnjenu predstavku ispred Saveza. U koliko će je odbiti sa istim obrazloženjem, biti će to samo jedan dokaz više nevaljanog shvaćanja poslodavačkih dužnosti preduzeća u državnim rukama, a još više dokaz za same radnike, da je tu kao i u svakom drugom privrednom poduzeću potrebno, da radnici budu čvrsto organizovani i da se živo bore za popravak svojeg stanja. Protiv težnja za čim većim izrabljivanjem naše radne snage, moramo postaviti odlučan zahtjev za čim boljšim nagradom našeg mukotrpnog rada.

Pred reviziju socialne zakonodaje.

Minister socialne politike je podaljšal rok za predlaganje reformnih predlogov k socialni zakonodaji do 15. oktobra t. l. Do tega roka moraju delavske zbornice in podjetniške korporacije predložiti ministru svoje želje in predloge. Pričakovati je torej, da se bodo zakoni o zaštiti delavcev, o socialnem zavarovanju in o inspekciji dela, v kolikor že niso načrti gotovi, v ministrstvu revidirali meseca novembra ali najpozneje meseca decembra tega leta.

Naloga strokovnih organizacij in delavskih zbornic je, da pri teh vprašanjih zastavijo v prid delavstva vso moralno silo in avtoriteto, ker vodijo

nasprotniki izpopolnitve te zakonodaje s stvarno neutemeljenimi argumenti boj proti njej.

Predvsem poudarjajo, da pomenijo ti zakoni gospodarsko breme, ki je pa smešno nizko. Dalje pravijo, da ima delavstvo preveč pravic, preveč potuhe ali zaštite, ki ovira njih svobodo (to je, izkoriščanje, ki ga zamolče). Da pa ves ta svoj namen prikrijejo, pravijo, da imajo delavce radi, da hočejo skrbeti zanje kot socialno čuteči ljudje (»Slovenčevi« članki).

Vse take besede, taka utemeljevanja so prazna, ker je vse gospodarstvo zgrajeno na svobodni kon-

kurenci, na liberalizmu in pa, če niti sedaj podjetniki nočejo izvrševati malenkostnega delavstva varstva, kako bi ga šele potem, če bi ne bilo zakonov. Delavci so tudi državljani, **tudi delavce bi morali štiti zakoni prav tako,** kot vse druge državljane za vse slučaje življenja, zlasti pa v slučajih nezaposlenosti, boleznih in onemoglosti. Le poglejte, kako nezadostna je zakonodaja v tem pogledu! Zavarovanje za starost še niti po imenu ni uvedeno, dasi je zelo zelo nujno potrebno.

Pri tem naj omenimo še samo avstrijskega podkanclerja, ki je rekel, da imajo krščanski socialci delavce radi, da ne vodijo boja proti njim, ampak samo proti vodstvu delavstva. To je trdil avstrijski krščanski socialc v tistem trenutku, ko je zagovarjal, da naj se odpravi deloma zaštita delavcev, zavarovanje za ne-

zaposlenost in vzame delavstvu splošno volilno pravico in s tem politični vpliv v avstrijski državi.

Prav tako igro igrajo pri nas nekateri podjetniški krogi, o katerih resnosti moramo dvomiti. Le malo podjetniških krogov je uvidelnih in še ti so potisnjeni v ozadje, ker dobivajo ukore, če se drznejše povedati svoje mnenje.

Proti demagogiji, proti neresni argumentaciji boja proti delavski zakonodaji, morajo delavske organizacije in delavska zastopstva z jasnim povdarkom nastopiti, zlasti v tem trenutku najodločneje za svoje človeške in naravne pravice. Računamo s tem tudi, da bodo merodajni krogi hoteli res ustvariti nekaj, kar bo nudilo pravice delavstvu v enaki meri kakor drugim državljanom.

(»Delavska Politika.«)

Rudarji zahtevajo zboljšanje položaja.

V revirjih Trboveljske premogokopne družbe je prišlo do meznega gibanja večjega obsega. Kakšne razmere morajo vladati med temi rudarji, je razvidno iz tega, da so bile primorane vse obstoječe strokovne organizacije koalirati se in započeti mezdno gibanje.

Tako je sklical koalicijski odbor za nedeljo, dne 29. septembra dva velika shoda rudarjev v Trbovljah in Zagorju. Kljub velikim nedeljskim zaposlenostim rudarjev se jih je zbralo v Trbovljah okoli 1000 in v Zagorju nad 600 rudarjev. Istotako so bili siljano zastopani rudarji iz Hude jame in rudarji iz Hrastnik-Ojstro na tozadevnih

shodih, kateri so se vršili v nedeljo, dne 6. oktobra in sicer prvi v Laškem in drugi v Hrastniku.

Resolucije in zahteve so bile na vseli shodih enoglasno sprejete.

S tem so rudarji dokazali potrebo po zboljšanju sedanjega položaja in drugič svojo solidarnost in voljo, da se hočejo sicer odločno, vendar strogo prevdarno boriti za dosego svojih pravic.

Upamo, da bo vsa javnost na strani rudarjev in da bodo merodajni krogi predvsem pa Trboveljska družba vendar razumeli, da je treba tudi delavcu-rudarju dati to, kar mu gre kot človeku.

Izrabljanje delavstva.

Skladišni delavci postaje Ljubljana gl. kol. so dobili začetkom oktobra ustmeni nalog, da morajo delati dnevno po 2 uri dalj, to je do 8. ure zvečer brez vsake posebne odškodnine, tako da bi delali dnevno 10 ur, plačo pa dobili le za 8 ur. Med delavstvom je nastalo ogorčenje in razburjenje, ker njih plače že danes odgovarjajo navadni milošini in ne zadoščajo za preživljanje družin, sedaj pa se jih sili še čezurno delati brez vsake odškodnine. Delavci so zahtevali v smislu jasnih določb začasnega pravilnika in zakona o zaštiti delavcev, da se jim čezurno delo plača, odnosno da se izda pismeni nalog o podaljšanju delavnega časa. In glejte! Direkcija ter postaja, ki ima toliko papirja za razne kazenske odloke in priporočanje nakupov raznih knjig itd., ki ima vedno čas za izdajanje okrožnic in nalogov, kar na enkrat ni mogla izdati o tem podaljšanju delavnega časa pismenega naloga (ker ni hotel nikdo prevzeti odgovornosti) ter se je eden predpostavljenih izgovarjal na drugega. Ker delavstvo dobro pozna prakso na železnici, je bilo prisiljeno nastopiti čezurno delo, vendar zahteva odločno, da se za vse čezurno delo poleg redne plače plača še 50% čezurno odškodnino. Naš savez je poslal na direkcijo sledečo vlogo:

Direkcija drž. železnic, saobr.-komerc. odelenje — Ljubljana.

Delavstvo skladišča postaje Ljubljana glav. kol. je bilo danes potom določitelja ustmeno obveščeno, da mora delati brezplačno in brez čezurnega dela mesto do šestih odslej do osmih zvečer in je tako na dispozicijski postaji vpeljan mesto osemurnega, deseturni delavnik.

Ker je za delavce še vedno v veljavi čl. 5 začasnega pravilnika za delavce iz leta 1920, ki odreja za te vrste delavce osemurnik in istočasno, da se mora delo preko osem ur plačati kot čezurno delo ter da se sme delo podaljšati le v izjemnih slučajih (nezgode, epidemije itd.) ter gornji ustmeni nalog postaje Ljubljana glavni kolodvor ne odgovarja postoječim predpisom in postaja Ljubljana kljub jasnim določbam čl. 67 tretji odstavek zakona, ki velja tudi za delavstvo, ni hotela izdati tozadevnega pismenega naloga, ko je bila opozorjena potom delavske deputacije na protizakonitost svojega odloka, ki vrši odredbe zakona o zaštiti delavcev, delavskega pravilnika, se obračamo tem potom do Vas, da nujno odredite, da se delavstvu, v kolikor se porablja za čezurno delo, to delo plača kot čezurno po obstoječih predpisih.

O gornjem ukrepu postaje Ljubljana smo danes brzojavno poročali gospodu

ministru saobraćaja s prošnjo, da odredi potrebne mere, da se bodo izvajali obstoječi predpisi in ne bodo kršile pravice delavstva, ki je danes vsled nizkih plač v zelo težkem položaju.

Ministru saobraćaja pa sledečo brzojavko:

G. inž. Laza Radivojeviću, ministru saobr. Beograd.

Stanica Ljubljana glavni kolodvor odredila je od danas dalje desetsatni radni dan za skladišne radnike bez naplate redovne satnine za dva sata i bez odštećte za prekovremeni rad. Pošto je ova naredba protuzakonita molimo hitnog naređenja da se prekovremeni rad radnicima isplaćuje po postojećim propisima. Ujedinjeni Savez Željezničara Jugosl.

Istočasno pa smo o tej protizakonitosti obavestili Delavsko zbornico ter jo naprosili za naslednjo vlogo, da tudi ona skupno z Inspekcijo dela intervenira:

Delavska zbornica za Slovenijo Ljubljana.

Podpisani savez prijavlja, da je postaja Ljubljana glavni kolodvor danes uvedla za skladišne delavce, ki prejemajo urno plačo, 10 urni delavnik s pripombo, da morajo dve čezurni delati zastopni in brez vsakega doplačila za čezurno delo. Delavstvo je proti temu protestiralo in prvi dan razen sedmih ni hotelo vršiti čezurnega dela; ker pa se boji persekucij in odpustov, ki so v takem slučaju na železnici, čeprav je ona krivec, edina nagrada, bo danes te dve uri izvršilo, vendar zahteva za te dve uri normalno plačo in 50% pribitek za čezurno delo.

Naš savez je tozadevno vložil pismeno intervencijo na direkcijo ter brzojavni protest na ministra saobraćaja, Vas pa naprošamo, da bi z vsemi sredstvi nastopili za varovanje osemurnega delavnika na železnici, ker če se upravi posreči podaljšati delavni čas na postaji Ljubljana glavni kolodvor, to je na največji dispozicijski postaji, ni več daleč čas, ko bo deseturnik vpeljan po vseh progah. Za posredovanje smo se obrnili tudi na Inspekcijo dela in prosimo, da bi Vaš zastopnik skupno z zastopnikom Inspekcije dela čim preje še ta teden izvršil osebno intervencijo pri ljubljanskem železniškem direktorju.

Dasli je bilo to brezplačno čezurno delo čez par dni ukinjeno, zadeve s tem ne smatramo likvidirane, ampak zahtevamo, da se izvršeno čezurno delo kot tako plača, proti onim pa, ki so hoteli kršiti obstoječe zakone, eksemplarično postopa.

Usoda železničarja.

Ni še preteklo deset dni, kar se je zgodilo pri Zagorju velika železniška nesreča, o kateri poročamo na drugem mestu. Nesreča se je sicer končala brez človeških žrtve, vendar danes radi nje trepeta več železničarskih družin, katerih hranilci so suspendirani od službe. Po vsaki nesreči se išče in mora najti krivce in le prevečkrat se pripeti, da mora račun plačati ubogi železničar. O sistemu kazni smo že večkrat pisali ter opozarjali upravo, da s kaznimi ne bo odpravila nezdod, ampak da je potrebno, ako se hoče imeti res reden promet, da se ima zadovoljne in za pošteno življenje preskrbljene železničarje, katerim ne bo treba v službi misliti, kako bo jutri nahranil in oblekel družino. Vse je bilo doslej bob v steno, kazni so se gomilile na kazni, vse pritožbe pa so se v 99% sluča-

jev reševale s pripombo: Vašega zagovora ne moremo priznati.

Kakšne krivice se gode osoblju, od kateroga se zahteva včasih nemogoče stvari, je jasen dokaz osoblja, ki je bilo udeleženo pri železniški nesreči pri Carevi Čupriji. Ze svoječasno smo pisali o tem, da se zaposluje osoblje v eksekutivni službi, ki nima predpisanih izpitov in da tako osoblje ne more odgovarjati za varnost prometa ter da nosi za nezdode v takih slučajih vso odgovornost uprava. Državni pravdnik je mesto onih gospodov, ki so zaposlili v eksekutivni službi neizprašano osoblje in ki spadajo na zatožno klopo, postavil pred sodišče strojevodjo, vlakovodjo, kretnika, zahteval zadostitev pravic in sodišče je izreklo razsodbo: strojevodja, vlakovodja in nadkretnik so krivi na trčenju in se obsodijo na dve

leti robije. Troje družin je pahnjenih u be do, troje železničarjev je žigosanih za zločince, uničena je njih eksistencija in nesreča pri Carevi Čupriji je likvidirana.

Vlakovodja ni imel vlakovodskega izpita, nadkretnik je bil navaden skladišni delavec tudi brez strokovnih izpitov, kar se je utrdilo na razpravi in sodišče je ugotovilo kot krivdo vlakovodje Prvanovića, da je vršil službu, čeprav ni imel strokovnih izpitov, ker se ni protivil povelju, da mora to službu prevzeti in ni zahteval pismenega naloga.

Vsem železničarjem naj bo ta žalosten slučaj za vzgled, kako je v službi postopati in da se v vsakem slučaju poslužujejo doleč čl. 67 zakona, ki pravi:

»Če bi prejel uslužbenec od svojega starejšine naloga, ki je nezakonit ali nasproten veljavnim predpisom, ga mora opozoriti na protipredpisnost tega naloga in na nevarnost, ki bo utegnula nastati z izvršitvijo danega naloga. Pri ponovnem nalogu, po učinjenih pripombah mora uslužbenec izvršiti dobijeni nalog, toda samo, če se mu predhodno izda pismeno.

Nalogov, ki bi očito ogrožali varnost prometa, ne sme uslužbenec izvršiti, ampak mora poročati o takih nalogah višji oblasti.

Železničarji, predpisi in zakoni veljajo za vse, na Vas pa je, da jih predpostavljeni ne bodo kršili in da vsled takih kršitev ne boste trpeli Vi in Vaše družine.

Vijesti obl. sekretarijata Zagreb

A) Velika javna željezničarska skupština u Zagrebu.

Za u nedelju dne 6. o. m. sazvala je zagrebačka podružnica javnu željezničarsku skupštinu sa dnevnim redom: Izvještaj delegata sa intervencije kod g. Ministra Saobraćaja i daljni zadatci organizacije. Skupština je bila vanredno posjećena. Velika sala Radničke Komore bila je dupkom puna učesnika.

Skupštini je predsjedao drug **Rudolf Renčelj**, potpredsjednik zagrebačke podružnice, a po prvoj točki dnevnog reda govorio je drug **Gjuro Brlić**, koji je kao delegat osoblja Direkcije Zagreb u intervenciji kod g. Ministra Saobraćaja sudjelovao. Opširno je izvjestio o svima predlozima, koje je delegacija pismeno i usmeno g. Ministru podnijela, te o odgovorima, koje je g. Ministar delegaciji dao. Pismene i usmene predloge g. Ministar primio je sa punom pažnjom i susretljivošću. Obećao je, da će sve predloge proučiti i sravniti ih sa zvaničnim predlozima Ministarstva, pa ako utvrdi velike razlike, da će sazvat i anketu, na kojoj će se iste raspraviti i nastojati postići saglasnost. I po drugim molbama obećao je posvetiti svoju pažnju. Tako je na predlog delegata **Gjurića** iz Sarajeva obećao, da će nabaviti naknadne kredite za sekcijske radnike.

Time, da smo izvršili intervenciju kod samog g. Ministra i upozorili ga na sve željezničarske potrebe, možemo biti zadovoljni kao sa vrlo lijepim uspjehom. Sav onaj trud, koji smo ulagali na održavanje sekcijiskih konferencija i izradbu Zakona i Pravilnika o sporednim nadležnostima, urodio je plodom. Na mjerodavnima je sada dužnost, da naše predloge uvažava. Nu da bi to stvarno postigli, moramo nastaviti živo naš rad. S jedne strane i dalje upozoravati mjerodavne, da o našim zahtjevima vode računa, a s druge kod samih željezničara, da se organizuju i jačaju Savez, jer samo jak Savez je sigurna garancija za uspjeh. Nesmiemo se odati nadama u obećanja.

Time je drug **Brlić** završio svoj izvještaj. Po drugoj točki dnevnog reda govorio je drug **Pongračić**. Prikazao je najprije položaj naših željezničara prema onom u ostalim državama, te stanje našeg saobraćaja prema onom u drugim državama. Dokumentima utvrdio je, da je položaj naših željezničara za 30 do 40% gori, a to se odražuje i na stanju našeg saobraćaja, koji je za toliko lošiji. Dalje se obara na osiguranje za bolest i nezgode, u kojem gospodar žuti i poslodavac, a koje u nijednom pogledu ne zadovoljava.

Popravka položaja željezničara značiti će istovremeno i popravku stanja našeg saobraćaja, a preko popravljenog saobraćaja i popravku naše privrede, koja se na saobraćaj mnogo tuži. Nu dok se svako tuži na saobraćaj i tvrdi da ga valja popraviti, dotle se nitko ne nadje, da se osvrne na stanje željezničara i da zatraži, da se i ono popravi. Tu dužnost vrši naša organizacija, naš Ujedinjeni Savez. Da bi više uspio, treba u Savezu da se nadju svi željezničari. Savez je legalna i stručna organizacija i svakome željezničaru, bez obzira na struku, slobodno je, da mu bude član i da u njemu radi. Kao zaključak skupština je usvojila sljedeću rezoluciju:

*Skupština željezničara održana u nedelju dne 6. oktobra 1929. god. u Zagrebu u prostoriji Radničke Komore.

posle saslušanja podnešenog izvještaja delegata sa intervencije kod g. Ministra Saobraćaja i referata o daljnjim zadacima organizacije, jednoglasno zaključuje:

1. Prima sa zadovoljstvom do znanja napore Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije, da svojom djelatnošću upozori mjerodavne faktore na težak položaj sveg željezničkog osoblja i na potrebu, da se izvrši revizija Zakona o drž. saobraćajnom osoblju i svih Pravilnika o sporednim nadležnostima na jednoj boljoj i za svo niže osoblje pravednijoj osnovi.

2. Istovremeno prima do znanja napore delegacije Ujedinjenog Saveza Željezničara, primljene po gosp. Ministru Saobraćaja, da mu izloži sve potrebe željezničkog osoblja, kao i izjavu gosp. Ministra, da će o tim potrebama voditi računa.

3. Poziva se vodstvo Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije, da dosadanju djelatnost produli sa istom energijom i požrtvovnošću kao do sada, a naročito, da se čim skorije donese zadovoljavajući Radnički Pravilnik i da izmjenama Zakona i Pravilnika dodje svo željezničko osoblje u bolji položaj od sadanjega.

4. Pozivaju se svi željezničari, radničko i imenovano osoblje, bez razlike na rang i struku, da svojim pristupanjem u članstvo Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije i svojom saradnjom pomognu, pa da bi se težnje ka boljem životu lakše i sigurnije ostvariti mogle.

Rezolucija bila je jednoglasno prihvaćena. Budući se više nitko nije javljao za riječ, zaključio je drug **Renčelj** skupštinu sa apelom na živi rad za organizaciju. Svi učesnici razišli su se u miru i redu.

Iz sekcije vlakopravnog osoblja.

Članski sastanak u Zagrebu.

U četvrtak dne 26. septembra održali su drugovi vlakopravnici u Zagrebu vrlo dobro posjećeni sastanak. Na istom su podnešeni izvještaji o održavanju zemaljske konferencije vlakopravnog osoblja u Splitu, o predlozima za novi Zakon i Pravilnike o sporednim nadležnostima podnio je drug **Zmikić**. U jednosatnom referatu prikazao je rad konferencije, koja je bila po svojem posjetu i sadržaju najbolja. Došli su vlakopravnici iz najudaljenijih krajeva, da se zajednički posavjetuju o svemu, što im položaj i život može popraviti. Najviše se ukazivalo na potrebu, da se izmijene odredbe Zakona onamo, da se vlakopravnice uvrsti u kategorije, položaje i stepene po položenim stručnim ispitima i po stvarnoj spremi, a ne po protekcijama i po svjedožbama, koje su za saobraćajnu službu beznačajne. Osim toga trebamo bi popraviti Zakon onamo, da nam se garantuje 8 sati radni dan, da nam se pojača stalnost, dozvoli pravo zastupanja i intervencija, automatska napredovanja, pravo izbora personalnih komisija i suodlučivanja u disciplinskim postupcima i t. d. Po pitanju službenog odijela bili smo jednostupni, da nam se isto izdaje u naturi ili da nam se podijeli paušal u visini stvarnoga koštanja. Po pitanju kilometraže zaključili smo, da se zatraži izmjena Pravilnika onamo, da se uvede sistem satnina. Još se raspravljalo o turnusima, pa je zaključeno, da se nastoji, da budu sastavljeni na bazi 8 satnog radnog dana i da kod njihovog sastava sudjeluje i samo osoblje. Još je zaključeno, da se za službu na brdskim prugama i u malaričnim krajevima zatraži za 50% veća kilometraža ili satnina, budući da se tu stvarno više trpi.

Svi ovi zaključci podnešeni su Centrali Saveza sa zamolbom, da ih u ime ukupnog Saveza podnese na nadležno mjesto. Da bi pak ti zaključci bili ostvareni i provedeni u život, potrebno je, da smo čim složniji i čim bolje organizovani. Jačanjem naše organizacije najbolje radimo na ostvarenju svih naših zahtjeva i želja, te na odstranjenju svih nepravdi.

Izvještaj druga **Zmikića** bio je jednoglasno primljen do znanja. Dalje se prešlo na izbor delegata za konferenciju u Beču, pa je jednoglasno izabrana drug **Miholić Adam**. Po raspravi o pokriću troškova za izslanje delegata zaključeno je, da će svaki član uplatiti pored redovne članarine još Din 10.—, pa u koliko trošak tom svotom nebi bio pokriven, pokrit će se djelomično iz sredstava podružnice Zagreb, a djelomično iz sredstava Oblasnog Sekretarijata.

Novi Sad.

Posle silnih prevara u sekciji u Vinčevcima, gdje su se zarahnjavale nadnice za sekcijske radnike koji nikad na poslu nisu bili, a koje su uzimali sebi u cep nesavjesni činovnici, utvrđen je varalica sa radničkim nadnicama i u našoj ložionici, u osobi nekog Kefera. Komisijskim pregledom ustanovljeno je, da je pronevjerio i pokrao oko 250 хиљада динара. Da bude stvar potpuna, pronevjeru nije utvrdila nadležne službe jedinica niti Direkcija, već je na istu naišla gradska policija.

STROKOVNI VESTNIK.

Vlakospremno osoblje.

Dne 18. i 19. oktobra se vrši na Dunaju mednarodna konferenca vlakovodij, da se doseže čim ožje sodelovanje vlakospremnikov raznih držav.

Naša organizacija je za to konferenco predložila poročilo o razmerah vlakospremnega osoblja pri nas ter predlagala, da se konferenca u prvi vrsti bavi s predlogom za izenačenje delovnega časa na podlagi osemurnika in uračunanjem po 1 uro pred odhodom in po prihodu vlaka doma in izven domicila.

Nadalje smo stavili na dnevni red zahtev, da se internacionalno začne akcija za uvedbo urnine (kjer se obstoja kilometraž). Poleg tega se nekaj predlogov radi signalov, prevoza pošte itd.

Naš savez zastopajo s. Sadel iz Ljubljane, s. Miholić iz Zagreba in s. Oman iz Maribora.

Obrtna nadaljevalna šola ne zadostuje za uvrstitvev v I. kategorijo zvančnikov odn. v III. kat. činovnikov.

Glavni prosvetni svet je v svoji seji 25. III. 1929 sprejel sklep, da izobrazba obrtno nadaljevalnih šol ne odgovarja nobenemu razredu meščanskih ali srednje šole. Na podlagi tega sklepa je sedaj generalna direkcija ukinila nadaljno uvrstitvev v I. kategorijo zvančnikov ali III. kat. činovnikov onih, ki imajo položaj in le nadaljevalno šolo. Pri tem so občutno prizadeti strojevodje in strokovniki (profesijonisti).

Podaljšanje legitimacij.

Ukoričene legitimacije (crne in rdeče) se morajo predložiti direkaciji v podaljšanje v sledećem vrstnem redu:

4. novembra vse edince na progi Ljubljana—Postojna, Ljubljana—Vrhnika, Ljubljana—Kamnik.

5. novembra: Št. Vid—Vižmarje—Tržič—Planica—Bistrica—Boh. jez.

7. novembra vse edince na dolenskih progah.

11. novembra: proga Zalog—Savski Marof—Rimske Toplice.

13. novembra: Laško—Poljčane—Žreče—Rogatec, Celje—Otiški vrh.

15. novembra: Cirkovci—Kotoriba, Ormož—Hodoš—Ljutomer—Gor. Radgona—Čakovec—Dol. Lendava.

18.—23. novembra: Slov. Bistrica—Št. Ilj, Maribor—Prevalje.

25.—30. novembra: Ljubljana.

Legitimacije vpokojencev se bodo podaljševale ob istih terminih.

Izstava novih listnih legitimacij.

Ker nekatere službene edince od delavcev zahtevaju nove slike za legitimacije, smo naredili na direkaciji vlogu, da se naj uporabi za legitimacije tudi že rabljene slike vsaj do 3 žigov.

Pridobitev državljanstva.

S 31. oktobrom 1929 poteče rok za pridobitev državljanstva za one tuje državljane, ki so v državni službi. Opozorjamo na ta rok zlasti vse železničarje, da ne bodo imeli potom nepotrebnih stroškov, ker sedaj dobe državljanstvo brez vsakih taks.

Po določbah zakona o državljanstvu postanejo do 31. oktobra 1929 avtomatično državljani sledeći:

1. Vse osebe, ki so po rodu in jeziku Slovani, stanujujo na ozemlju kraljevine

Ni Vam še bilo znano! Ravno za volne no perilo je »PERSIL« posebno sposoben. Vse krasne modne predmete v prijaznih barvah lahko ugodno perete in izvanredno boste iznenadeni. Razume se, da se mora volnene in pestre predmete prati samo v mlačni vodi. S »PERSILOM« oprani volneni predmeti ostanejo puhasti in mehki, ne zgube oblike in izgledajo lepi in novi.

I tako redom, skoro svakog tjedna čitamo, kako se vrše pronevjeru vechih svota. Vjerovatno, da ih se otkriva samo mañi dio, a veñi ostaje neotkriven. Dok se s jedne strane tako čini, s druge se svakodnevno vrše redukacije plaħa, smaħaju se radničke dnevniħe, otpuštaju se radnici ili se pak stavljaju na besplatne dopuste, produħuju se radno vreme poveħaju se duħnosti itd., sve to sa izgovorom, da „nema kredita“. Nema kredita ni za najnuħnije stvari. Posle ovih silnih prevara i kraħa postaje nam sve jañnije, zašto nema kredita i zašto osoblje mora sve viħe da trpi u službi, a u životu sve viħe da osuħujeva.

Joħ neħto postaje jañno. Skoro svi ti ĸudi, koje se ulovilo kao nepoštene i štetne po ĸeħezničko dobro, redom su maħe ili viħe grlati vodiħi tzv. nacionalnih ĸeħezničara. To su vam bivħi radikalni i demokratski agitatori, a istovremeno i najveħi neprijatelji svakoga, tko se nije klaħao ĸutom udruħeħu. Sve to činili su samo zato, da okolini zasħepe i da lakħe napune svoj cep. ĸoħe li ih stiħi zasħeħena kaħna?

C. B.

najmanj 20 let in so do 1. oktobra 1928 zaprosile za državljanstvo.

2. Osebe, ki so po rodu in jeziku Slovani, so zaprosile za državljanstvo in so po ujedinenju najmanj 2 leti prebile v državni službi ter stanujujo na ozemlju kraljevine najmanj 5 let.

Vse priloge, ki so potrebne za pridobitev državljanstva, izstavi železničarjem direkacija. Vlogo za izstavitvev državljanstva izkaznice, ki se jo naslovi na pristojnega srezkega poglavarja, se mora kolkovati z 5 Din in za izkaznico priloħiti kolek za 20 Din. Potrdila, ki jih izstavi direkacija kot prilogo k prošnji za izstavitvev državljanstva izkaznice, se morajo kolkovati s kolkom za 20 Din (prošnji na direkacijo je treba torej predložiti kolek za 20 Din).

Sekcija delavcev in profesijonistov delavnic.

Na delavniški konferenci v Zagrebu 8. sept. 1929 je bila soglasno sprejeta sledeća resolucija:

A) Zahtjevi radničkih radnika.

Velika konferenca delegata radnička železničkih radionica iz cijele zemlje, koja je održavana u nedelju dne 8. sept. o. g. u Zagrebu, posle opširne diskusije o položaju radničkih radnika i nanizanih konstatacija, zaključila je, da se u ime svih radničkih radnika postave sljedeći zahtjevi:

1. Prijem radnika u posao železničkih radionica, da se vrši sve dok se ne donese nov Radnički Pravilnik, po odredbama Privremenog Pravilnika iz god. 1920., a njihove plate da se utvrđuju u smislu Naredbe Ministra Saobraćaja br. 6705 iz 1923. g., kojom je izmijenjen čl. 7. Privremenog Pravilnika t. j., da im se plaće regulišu i poviše nakon mjesec dana po nastupu u posao i komisijski utvrde posle 3 mjeseca. Tako utvrđene radničke plate valja u početku svake godine automatski povišiti, a ne da ih se godinama nagradjuje početnim i minimalnim platama. Istovremeno neka se poštuje stalnost radnika posle jedne godine privremenosti i prizna im sve prednosti stalnih radnika, a naročito plaćene godišnje odmone.

2. Normalni radni dan da bude u svim radionicama 8 sati, za koji će se plaćati normalna satnina, ako pada između 6. i 22. sata. Za svaki rad iznad 8 sati dnevno, kao i za svaki rad nedeljom i drugim crkvenim ili državnim praznikom, kao i za rad posle 22. ili prije 6. sata, plaćat će se veća plata na ukupnu zaradu za 100%. Prekovremeni rad neka se vrši samo u slučajevima kranje nužde i po sporazumu sa radnicima.

3. Početne plače kvalifikovanih radnika u svim radionicama da se utvrde sa Din 5.— na sat, polukvalifikovanih sa Din 4.—, a prostih fizičkih radnika sa Din 3.50. Ovim osnovnim platama da se dodijeli dodatak na skupoću od 20%. Ovako utvrđene minimalne plače da se povisuju automatski najmanje u početku svake godine.

Sistem premija i akordnih plata da se u cjelosti ukine. U koliko se to ma iz kojih razloga nebi učinilo, u tome slučaju neka se u svim radionicama primijeni jednoobrazni sistem premija u smislu »Pravilnika o nagradama na povećanu produkciju« time, da se svi dosadanih vremenici podvrgnu komisijiskoj reviziji, u kojoj će i radnici biti zastupljeni po svojem predstavniku. Sve premijske nagrade neka se utvrde u prvom redu na osnovici poboljšanja kvalitativne, a ne kvantitativne strane rada i to tako, da zarada na premiji ni u kojem slučaju ne upliviše na sniženje normalne nadnice. Zarada na premiji ima da bude onaj dio zarade, koju je radnik zaradio sa svojom naročito spremom i intenzivitetom.

4. Da se u svim radionicama posveti veća pažnja higijenskim uslovima rada, a naročito: da objekti, u kojima se rad vrši, budu zračni i svjetli, dobro pokriti i zaštićeni od promaje, upadanja kiše i snijega, snabdjeveni sa ventilacijama, parnim pećima za grijanje, te pljuvačnicama, umivaonicama i dovoljnim modernim kupaočnicama. Svakome radniku da se stavi na raspolaganje potreban ormar za izmjenu odijela, a isto tako i sapun i obrisač za pranje posle rada.

Higijenske uslove rada u radionicama treba da nadziru organi bolesničkog Fonda.

5. Da se u svim radionicama pojačaju mjere za zaštitu radnika od nezgoda. Sve pokretne strojeve i transmisije da se zatvori sa limenim ili drvenim štitičnicima, a isto tako da se izoliraju svi električni vodovi. Time u vezi, da se izvrši izmjena starih i trošnih strojeva sa novima i boljima. Nadalje u svakom odjeljenju da se instalira po jedna priručna apoteka za prvu nuždu, a u radionicama, koje zaposluju preko 1.000 radnika, da se instaliraju stalne ambulante sa liječničkom službom za sve vrijeme trajanja rada. Sigurnosne mjere da strogo kontrolišu Inspekcije Rada.

6. U svim oblasnim i centralnom bolesničkom fondu da se izvrše izbori novih skupština i uprava sa zadatkom, da izrade izmjenu Naredbe o osiguranju državno-saobraćajnog osoblja za slučaj bolesti i nesreće i Pravilnika, na osnovu kojih fondovi posluju. Izmjene valja izvršiti u pravcu, da se fondovi pripoje općem radničkom osiguranju u sklopu Središnjeg Ureda za osiguranje radnika i stave pod nadzor Ministarstva Socijalne Politike i Narodnog Zdravlja, kako bi se na taj način osposobili, da odgovore svrsi kojoj su namijenjeni i da bi radnici od njih imali koristi, kad već u njih plaćaju.

7. Radničke povjerenike u svim radionicama da se poštuje i saslušava po svima pitanjima, koja su u vezi sa zaštitom radnika i unapređenja samoga rada. U radionicama pak, gdje ranije birani povjerenici ne funkcioniraju ili pak nisu još uopće birani, da se izvrše novi izbori u smislu čedredbi Zakona o zaštiti radnika u i Uputstva o izboru radničkih povjerenika.

8. Kažnjavanje radnika globama i oduzimanjem nadnica da u potpunosti prestane. Isto tako treba da prestane svako šikaniranje i proganjanje radnika. Time u vezi neka se ukine ograničenja režijskih putovanja izdavanjem posebnih dozvola, jer se time radnike prikraćuje u zagarantovanom pravu, a isto tako neka se dozvoli režijska putovanja u brzim vlakovima, kao i imenovanom osoblju.

9. Da uprave sviju radionica vode veću brigu o pravovremenoj nabavci alata i materijala za rad, a isto tako i potrebnih kredita za radničke nadnice, kako bi se jednom zauvijek

odstranilo prekidanje rada iz tih razloga, a naročito da prestane slanje radnika na besplatne dopuste kao i reduciranje ili otpuštanje. Stalne radnike da se bez presude disciplinskog suda uopće ne otpušta.

10. Da se svima radnicima, koji imaju prava na razlike u platama u međuvremenu od 25. augusta 1923., pa do dana prevodjenja na satne plate, te razlike isplate isto tako, kao što su isplaćene imenovanom osoblju. Pravo na te razlike imaju svi radnici, kojima je dnevna plata po novoj odredbi čl. 7. Privremenog Pravilnika bila veća.

Ističući ove zahtjeve

konferencija apelira na radnike sviju radionica, da se za ostvarenje njihovo živo i odlučno založe. Bez zalaganja samih radnika, ovi zahtjevi ne mogu nikad biti ostvareni. Oslobođenje radnika mora biti djelo samih radnika. Da bi ta nastojanja stvarno i uspjela, moraju se izvoditi putem brojno i duhom čvrste organizacije. Prije svega valja takvu organizaciju stvoriti svagdje gdje je nema, a još više je učvrstiti i ojačati tamo, gdje već postoji. Samo preko moćne organizacije siguran je put ka uspjehu!

Konferencija poziva radnike sviju radionica, sviju ložionica, poziva sve željezničke radnike:

Dajte si bratske ruke i grupišite se u čvrste redove Ujedinjenog Saveza željezničara Jugoslavije!

Organizujte se u tu organizaciju, koja se za potrebe svih željezničara i radnika jedina živo i svestrano zalaze!

Kao što ste radišni u radionicama, isto tako valja da ste i u radu za svoje dobro — u organizaciji!

U slozi i u organizaciji je moć, u moći je uspjeh!

Dopisi.

Celje. Vse željezničarje opozarjamo, da se vzorci za razne vrste blaga nahajajo pri sođr. Dolharju na stanovanju, pristopne izjave pa se dobe pri ss. Lacker, Ferdič in Serneč. — Sodrug, oglejte si pred nakupom blaga vzorce, da se prepričate o kvaliteti in nizkih cenah.

Popotnik. (Ali moderen premik.) Vozil sem se zadnjič v Beograd in nazaj grede sem se ustavil v Pazovi, kjer sem imel nek opravek ter sem opazoval »moderen premik« na tej postaji. Stroj je odbil vagon in premikač je tek ob vagonu ter pobiral kamenje in ga podlagal pod kolesa, ki so jih drobila. Sele pri četrtem poizkusu je našel kamen, ki se ni strl in je voz ustavil. Pa pravijo, da nismo moderni in da so vseh nesreč krivi le željezničarji. Če pa bo prišel z roko pod kolo, bo pač kriva »njegov malomarnost«. — Tudi iz naših postaj se slišijo slične pritožbe; ponekod manjkajo coklje že par mesecev. Ali ve to direkcija? Ali je to mogoče, da trpi nadzorno osebje (šef saobraćajne službe, postajenačelnik), da vlakospremno osebje na postajah na lesnih skladiščih krađe les za premikanje in ustavljanje voz?

Rakek. V nedeljo, dne 22. septembra 1929 smo imeli na Rakeku sestanek željezničarji in lesni delavci, na katerem smo razpravljali o ustanovitvi podružnice Konzumnega društva na Rakeku, da se gospodarsko osamosvojimo. Po izvajanjih zastopnika Konzumnega društva se je izvolil pripravljalni odbor, kateri sedaj vrši predprave in zbira člane. Ni več daleč čas, ko bomo odprli pri nas prodajalno in k našim strokovnim organizacijam pridružili še gospodarsko.

Kulturni pregled.

»Svoboda«, 10. številka za oktober, je izšla. Nje vsebina je zanimiva in zelo poučna, na kar opozarjamo čitatelje »Delavca«, in posebno na članek Edvarda Simelca: »Kako si je človek ustvaril boga«. Mile Klopčič piše še o recitacijskem zboru, Jože Pahor pa o vzgoji npravnega človeka, a Talpa priobčuje članek: »Novi ruski roman«. Klopčič ima dve pesmi. Številko krasi več slik. Člani »Svobode« dobivajo revijo zastoj, a za nečlane je naročnina letno 36 Din.

Sodrug, postanite vsi člani »Svobode« in dobivali boste lepo in poučno revijo, ki izhaja vsak mesec, zastoj.

»Socijalna Misao« je izšla 1. oktobra. To je že 10. številka hrvaške revije, podobne »Svobodi«, le da je večja. Stane letno 40 Din. Dobiva se v Zagrebu, Preradovičeva ulica 42, III. kat.

»Novi život«, list za brezalkoholno kulturo, ki izhaja v Zagrebu, prinaša v svoji oktobrski številki (štev. 4) med drugim tudi članek pisatelja Cerkenvenika: »Alkohol in delavstvo«. List v obliki »Svobode« izhaja enkrat mesečno v Zagrebu, Opatička ul. br. 3, soba 8 in stane štev. 3 Din, polletno (6 številik) 10 Din.

»Snaga«, oktobrska številka ilustriranega delavskega časopisa za kulturo in šport, ki izhaja v Sarajevu, prinaša poleg pesmi in povesti, članek od Dragiše Lapčevića: »Delavska društva v Srbiji« in pa Pongračičev prevod iz nemškega »Jeklena ljubezen«. »Snaga« izhaja enkrat mesečno in stane letno 30 Din. Naroča se: Sarajevo, Poštni pretinac 181.

Razno.

Zadružna liga v sporazumu z Zvezo gospodarskih zadrug v Ljubljani bo od 1. novembra tek. leta dalje razpolagala z referenti o sledečih predmetih: 1. Zgodovina zadružnega gibanja; 2. sodobno stanje zadružništva; 3. o kreditnem zadružništvu; 4. bodoče smeri v zadružništvu; 5. o obstoječem zadružnem zakonu in težnjah za unifikacijo zadružne zakonodaje; 6. važnost stavbnih zadrug. — Zadrug in organizacije, ki bi želele kako predavanje, naj se obrnejo na Zvezo gospodarskih zadrug v Ljubljani, Miklošičeva 13. Stroške predavanj nosijo naročniki.

Zveza gospodarskih zadrug r. z. z. o. z. v Ljubljani priredi v sporazumu z Zadružno ligo 4 mesečni večerni zadružni tečaj za 15—20 delavcev in delavk. Vršil se bo od 8.—10. ure zvečer v Ljubljani. Razpored: 1. Zadružna zakonodaja in zakonodaja, ki je z zadružništvom v zvezi; 2. Razvoj zadružništva; 3. Knjižigovodstvo; 4. Korespondenca; 5. Praktično delo v zadrugah; 6. Računstvo. Prijaviti se je do 20. oktobra t. l.

Esperanto.

Tajništvo naše internacionale (ITF) je razposlalo dne 20. VIII. 1929 okrožnico s prošnjo, da jo objavimo vsem našim članom. Ona konča sledeče: »...Upoštevajoč vedno večji interes za Esperanto, smo pripravili iti korak naprej ter predlagati ITF-vodstvu, naj bi ono razmišljalo o izdaji mesečnika samo v esperantskem jeziku. Pač bi pa morali biti poprej sigurni, da bodo esperantisti sami sodelovali. Ta list, obsegajoč 12 strani, naj ne bi samo vseboval najvažnejše članke in vesti, ki jih že sedaj prinašajo ITF-listi (v 5 drugih jezikih), temveč bi istočasno mogel tudi postati središče esperantskih interesov naših članov širom celega sveta ter različnih transportnih kategorij.

Izdaja takšnega lista bi nedvomno služila interesom ITF, vendar ima tudi važen pomen za esperantski pokret, ker bi se pri uspehu odprla pot za nove možnosti z ozirom na praktično uporabo Esperanta v mednarodnem življenju.

Naš namen je samo tedaj ustvarljiv, če moremo računati s 1500 naročniki. V tem slučaju bi znašala letna naročnina 2.50 hol. guld. (okroglo 60 Din).«

Informacije bo radevolje dajala naša Centrala v Ljubljani.

Dopisna šola za Esperanto.

(1. nadaljevanje.)

Slovnica. Določen člen (artikolo) la je v esp. za vse spole, v ednini in množini vedno neizpremenjen. Dvojine esp. nima.

Koren (radiko) je temeljni del besede, ki se v esp. nikoli ne izpreminja; njemu dodajemo končnice in tako nastanejo: samostalniki, pridevniki, prislovi in glagoli.

Samostalniki (substantivoj) so besede, ki pomenijo predmete, osebe, lastnosti itd. na vprašanje kdo ali kaj? n. pr.: Oče, brat, miza, šola, klop, lepota itd. v esp. se končujejo na -o.

Pridevniki (adjektivoj) so besede, ki povedo, kakšen ali čigav je predmet na vprašanje kakšen, čigav? n. pr.: bel, črn, velik, nizek, debel, vljuden, širok itd. V esp. se končujejo na -a.

Prislovi (adverboj) so besede, ki se ne izpreminjajo ter stoji na vprašanje kako, kje, kedaj, koliko? n. pr.: danes, včeraj, zgoraj, notri, tam, hitro, mnogo itd. V esp. se končujejo na -e.

Glagoli (verboj) so besede, ki pomenijo kako dejanje ali stanje. Nr. pr. delati, pisati, bežati, hoditi, nositi, misliti itd. V esp. se končujejo na -i.

Bona patro skribas = Dober oče piše. Tu imamo najprej pridevnik, samostalnik in glagol v sedanjem času (-as označuje sedanj čas, -is pretekli in -os prihodnji čas). N. pr.:

Bona patro skribis = Dober oče je pisal.

Bona patro skribos = Dober oče bo pisal. V zadnjem tolmačenju smo govorili, da moramo vprašanja in odgovore na strani 14 dobro vezbati, razumeti in prevesti. Kar smo gledali učenja povedali pri prvi vaji, velja seveda tudi za vse naslednje, kajti brez marljivosti in vztrajnosti ni uspeha. Opozarjamo Vas tudi, da bomo tolmačenja sledečih nalog skrajšali.

Preidemo na:

Dua leciono (in-o). Druga naloga.

Slovnica. V naslovni vrsti najdemo v oklepaju pripono in-o. Pripone so besedice, ki jih stavimo za koren, predpone pa pred koren. Če dodamo besedam, ki pomenijo osebo ali žival moškega spola pripone -in-, dobimo besede, ki pomenijo ženski spol. N. pr.: patro oče, patrino mati, filo sin, filino hči, čevalo konj, čevalino kobila itd. Takih pred- in pripon imamo v esper. kakih 30. S pomočjo njih tvorimo nove besede, ki imajo svoj poseben pomen. N. pr. patr-o oče, patr-in-o mati. (V slovenščini dva korena, v esper. samo eden in to patr.) Iz take besedotvorbe izvira doberšen del lahkote esperanta napram drugim jezikom.

Zaimki (pronomoj) so besede, ki jih rabimo mesto samostalnika ali pridevnika, n. pr.: a) osebni zaimki: mi, vi (ci), li, ŝi, ĝi, ni, vi, ili, naŝi, jaz, ti, on-a-o, mi, vi, oni. Opomba: li in ŝi rabimo samo za človeka, da mu označimo spol, za vse ostalo rabimo ĝi. — b) svojilni zaimki se tvorijo iz osebnih tako, da jim dodajemo končnico -a. N. pr.: mia, via, lia, ŝia, ĝia, nia, via, ilia, enako našim: moj-a-o, tvoj, njegov, njen, njegov, naš, vaš, njihov. Sia — svoj.

Množina samostalnikov, pridevnikov in svojilnih zaimkov se tvori s privescem -j. N. pr.: domo hiŝa, domoj hiŝe, fratino sestro, fratinoj sestre.

Preidemo na vajo: Na strani 14 v drugi nalogi (Dua leciono) numerirajte prvih pet stavkov s 1 do 5, ter zapiŝite na desno stran slovenski prevod: 1. Ali je vaŝa hiŝa velika? 2. Gospod in gospa. 3. Oni se igrajo v mojem vrtu. 4. Mačka (stričeva) od strica. 5. Jaz nisem poleg njegove hiŝe.

Tolmačenje novih besed: via vaŝ, granda velik-a-o, sinjoro gospod, sinjorino gospa, kaj in, ter, ili oni, luđi igra ti, mia moj, ĝardeno vrt, kato mačka, de od, onklostric, apud poleg, pri, lia njegov. Radi laŝje razumevanja dodajem sklanjatev: 1. roŝa — la rozo, 2. roŝe — de la rozo, 3. roŝi — al la rozo, 4. roŝo — la rozon, 5. pri roŝi — ĉe la rozo, 6. z roŝo — kun (per) la rozo. Množina slična, samo dodajemo ŝe znak množine -j. 4. sklon (na vprašanje koga ali kaj?) dobi vedno privescem -n (v množini -nj). V ostalem vezbajte drugo nalogo kakor prvo.

Tria leciono (mal). Tretja naloga.

V oklepaju vidimo predpone mal-, ki označuje popolno nasprotje onega, kar nam pove prvotna beseda, n. pr.: bona dober, malbona slab, hudoben, espero up, mal-esperto obup, ofte često, malofte redko itd. Numerirajte esp. stavke od 1 do 7 ter zapiŝite prevod kot navadno: 1. Lepa soba. 2. Lepe sobe. 3. Je dobra svetiljka. 4. Je slaba svetiljka. 5. Male mize. 6. Kaj? To. Na. 7. številke: 1, 2, 3.

Tolmačenje novih besed: bela lep-a-o, ĉambro soba, bona dober-a-o, lampo svetiljka, tablo miza, kio kaj, tio to, sur na. Vezbajte pridno tretjo nalogo.

Na znanje: Sledite pazljivo izlaganjem ter uporabljajte stalno knjigo. Delo brez knjige je nemogoče. Kdor je ŝe nima, naj dobro hrani to ter sledeča tolmačenja, ker mu morejo v poznejšem življenju ŝe koristiti. Morebitne popravke prinesimo v prihodnji številki.

(Nadaljevanje sledi.)

Internacionalni pregled.

Kongres ameriĝanskih strokov. organizacij.

V Toronto v Ameriki je bil 8. oktobra otvorjen kongres ameriĝanske strokovne zveze, katera ima vĝlanjenih 2.933.000 članov. Strokovne organizacije so se na kongresu zlasti postavile proti vseljevanju tujih delavcev, ki pritiskajo plače navzdol. Sprejete so bile zahteve za uvedbo petdnevnega delavnega tedna in izvajanje osemurnika.

PODRUŽNICA BEOGRAD sazi va za nedeljo, dne 20. oktobra t. g. za 10 sati pre podne u palati Radniĝke Komore, Nemanjina ulica 34/II, konferenciju železniĝara, gde će se oni upoznati sa radom Saveza.

Pozivamo tim putem železniĝare, da tu konferenciju posete sigurno te mnogobrojno.

Železniĝarski koledar za leto 1930.

Koncem oktobra 1929 izide železniĝarski koledar in sicer v slovenskem jeziku. Cena bo Din 10.— ter ga bomo razposlali tako, da ga bodo podružnice v ljubljanskem sekretarijatu do 1. novembra t. l. že dobile.

Priporočamo vsem železniĝarjem, da si ta koledar nabavijo, ker jim bo služil kot važen pripomoček ob vršenju službe. Potrudili smo se, da sestavimo izvleček vseh važnejših predpisov, ki urejajo pravice železniĝarjev. Važno je za vsakega, da koledarček prebere, da bo znal varovati svoje interese, da pride pravočasno do svojih pravic.

Sto strani strokovnega vestnika obravnava vse važne predpise o provizijskem fondu za delavce, vrčunanju let delavcem, odmeri penzije, volniŝki blagajni, vozniĝ ugodnostih, sporednih prinađežnostih, napredovanju, dokladah, predpisih o izpitih osobia, signalnih predpisih itd. Za vsako zadevo so spisani vzorci proŝenj.

V koledarĝku so tabele za turnuse, konzulati, vozni odhodi in prihodi vlakov za Ljubljano in Maribor, kilometrske razdalje postaj, tabele za vijake itd. Vsak kupec koledarja je za slučaj smrtne nezgode zavarovan za Din 250.—

Uprava koledarĝka bo, ako se tekem leta spremene razni predpisi, izdala ŝe »dodatek h koledarju«, ki ga bo vsak kupec koledarĝka dobil brezplaĝno.

Železniĝarji! Kupite svoj koledarĝek!
Centrala USZJ.

Zahvala.

Podpisana se iskreno zahvaljujem vsem, ki so spremili molega pokojnega moža na njegovem zadnjem potu in ki so priskočili moji druŝini v bedi, v katero je padla po smrti oĝeta, z denarnimi prispevki na pomoĝ. Vsem prisrĝna hvala.

Jesenice, dne 5. oktobra 1929.

Marija Praĝek.